

3. søndag efter Trinitatis d. 28. juni 2020

Salmer:

726: Gak ud, min sjæl, betragt med flid

12: Min sjæl, du Herren love

291: Du, som går ud fra den levende Gud

41: Lille Guds barn, hvad skader dig?

6: Dig være, mildeste Gud Fader

658: Når jeg er træt og trist og modet svigter

Prædikentekst: Lukasevangeliet 15,11-32

Jesus sagde også: »En mand havde to sønner. Den yngste sagde til faderen: Far, giv mig den del af formuen, som tilkommer mig. Så delte han sin ejendom imellem dem. Nogle dage senere samlede den yngste alt sit sammen og rejste til et land langt borte. Der ødslede han sin formue bort i et udsvævende liv; og da han havde sat det hele til, kom der en streng hungersnød i landet, og han begyndte at lide nød. Han gik så hen og holdt til hos en af landets borgere, som sendte ham ud på sine marker for at passe svin, og han ønskede kun at spise sig mæt i de bønner, som svinene åd, men ingen gav ham noget. Da gik han i sig selv og tænkte: Hvor mange daglejere hos min far har ikke mad i overflod, og her er jeg ved at sulte ihjel. Jeg vil bryde op og gå til min far og sige til ham: Far, jeg har syndet mod himlen og mod dig. Jeg fortjener ikke længere at kaldes din søn; lad mig gå som en af dine daglejere. Så brød han op og kom til sin far. Mens han endnu var langt borte, så hans far ham, og han fik medynk med ham og løb hen og faldt ham om halsen og kyssede ham. Sønnen sagde til ham: Far, jeg har syndet mod himlen og mod dig. Jeg fortjener ikke længere at kaldes din søn. Men faderen sagde til sine tjenere: Skynd jer at komme med den fineste festdragt og giv ham den på, sæt en ring på hans hånd og giv ham sko på fødderne, og kom med fedekalven, slagt den, og lad os spise og feste. For min søn her var død, men er blevet levende igen, han var fortabt, men er blevet fundet. Så gav de sig til at feste. Men den ældste søn var ude på marken. Da han var på vej hjem og nærmede sig huset, hørte han musik og dans, og han kaldte på en af karlene og spurgte, hvad der var på færde. Han svarede: Din bror er kommet, og din far har slagtet fedekalven, fordi han har fået ham tilbage i god behold. Da blev han vred og ville ikke gå ind. Hans far gik så ud og bad ham komme ind. Men han svarede sin far: Nu har jeg tjent dig i så mange år og aldrig overtrådt et eneste af dine bud; men mig har du ikke givet så meget som et kid, så jeg kunne feste med mine

venner. Men din søn dér, som har ødslet din ejendom bort sammen med skøger – da han kom, slagtede du fedekalven til ham. Faderen svarede: Mit barn, du er altid hos mig, og alt mit er dit. Men nu burde vi feste og være glade, for din bror her var død, men er blevet levende igen, han var fortabt, men er blevet fundet.«

Det er ikke retfærdigt. Sådan tænker vi eller siger måske endda højt, når vi oplever ting, som virker forkerte. Den allerede vellønnede bankdirektør, der får en lønforhøjelse. Når det betaler sig for svindlere at narre penge fra pensionister via telefonen. Eller når vi selv rammes af modgang og lidelse.

Det er ikke retfærdigt. Der er ikke rimeligt.

Den samme respons er den mest oplagte til den fortælling, vi lige har hørt. Der er meget i den, som ikke virker retfærdigt eller rimeligt.

En mand har to sønner. Den yngste søn beder sin far om at få den del af formuen, som engang skal blive hans. Da den ældste søn på den tid fik to tredjedele af en arv, kunne den yngste søn altså se frem til at få en tredjedel. Og netop se frem til. Det var normalt kun noget, som skete, når faren var død. Men den yngste søn vil have det nu.

Allerede her bliver det urimeligt, ja, uretfærdigt. Sønnen har alt derhjemme, hans far sørger godt for ham, og han har et trygt liv. Siden sønnen ikke er gift, er han nok stadig ung, måske teenager. Kan vi undskylde ham med, at han er i teenageoprør? Kan det retfærdiggøre hans ønske? Måske forklare. Men ikke retfærdiggøre. Med sit ønske om at få arven udbetalt *nu* og ikke engang, ønsker han på en måde faren død. Han afslører, at han tænker mindre på faren og meget mere på farens penge og ejendom. Han viser sig som en utaknemmelig og utålmodig søn.

Faren burde irttesætte ham. Ja, mere end det. 5. Mosebog beskriver, hvad en far og mor skal gøre med en genstridig og trodsig søn. Hvis ikke det hjælper at straffe ham, så må de til sidst efter samråd med de ældste i byen stene ham. For man skal udrydde det onde af sin midte. Sådan var det i den kultur, Jesus fortæller lignelsen ind i. I hvert fald i princippet. Om det altid blev ført ud i livet,

det ved jeg ikke. En mor og en far elsker deres børn. Men det er i hvert fald forventeligt at faren vil straffe sin søn, når han beder om noget, som er så langt ude og så urimeligt.

Men allerede her kommer fortællingens anden uretfærdighed sig. Faren giver sønnen, hvad han beder om. Uden brok. Uden bitterhed. Uden belæring. Det har ikke været let. Han har ejet jord og dyr og har skullet sælge en stor del af det for at kunne udbetale sin søn de penge, sønnen bad om. Det har gjort ondt på faren. Men han gør det. Helt urimeligt. Helt uretfærdigt. Helt uforståeligt.

Sønnen rejser afsted. Spilder alle pengene på fester og på prostituerede, hvis vi skal tro storebroren og hans kommentar senere i fortællingen. Den yngste søn kommer helt derud, hvor han får arbejde for en hedning, en ikke-jøde, som har svin. Et urent dyr for jøder. Et uværdigt job for jøder. Og ikke engang et job, som kunne give ham føde nok, for han ønsker at spise af svinenes mad, men ingen gav ham noget.

Ingen gav ham noget. Hans far gav ham tryghed. Hans far gav ham kærlighed. Men da sønnens arvede penge slipper op, er der ingen, der giver ham noget. Han er alene. Han er helt nede. Han føler sig uværdig, han er beskidt, han sidder på en mark i mudder. På vej mod den dybeste bund.

Og her kommer fortællingens tredje uretfærdige element. I en retfærdig fortælling var sønnen gået helt ned. Død af sin ødselhed. Død af sit overmod. Død af sin dumdristighed. Det ville være retfærdigt, for han har handlet ufornuftigt. Men det er ikke en retfærdig fortælling og heller ikke en tragedie. Sønnen indser det tåbelige i sit løsrivelsesprojekt, lægger en plan om at blive tjener for sin far, en i bedste fald optimistisk plan, og vender hjem.

Uretfærdighederne står i kø, for da sønnen kommer hjem, giver faren ham ikke den velfortjente straf. Han belærer ham ikke. Han fortæller ham ikke "se, hvad sagde jeg". Han er ikke forbeholden og straffer ham med tavshed, som vi jyske mænd kan finde på. Nej, han løber ud til sønnen. Falder ham om halsen, tydeligvis glad og lykkelig, og svarer ikke engang på sønnens handlingsplan. Nej, sønnen skal genindsættes, have ring på hånden, have ordentlig sko på fødderne og have den fineste festdragt på (hvilket må have været farens egen). Fedekalven skal slagtes, for nu skal der være fest. Hjemkomstfest. Glædesfest. Genforeningsfest! En fortabt er blevet fundet. En død er blevet levende.

Aldeles uretfærdigt. Aldeles urimeligt. Vil det ikke bare opfordre yngstesønner til at gøre det samme fremover? Hvad er det for et mærkeligt blødt sind faren har over sin urimelige og vildfarne søn? Alle de spørgsmål, som vi lyttere måske kan stille, er forgæves og fejlagtige. Enhver forestilling om, at det er en retfærdig fortælling, bryder sammen. Faren har afmonteret og afvist den tanke fuldstændig.

Det har den ældste søn ude på marken dog ikke opdaget. Han tænker stadig i retfærdighed. Hvorfor fik jeg ingen fest? Hvorfor har du aldrig givet mig et gedekid, så jeg kunne feste med mine venner? Og man kunne fortsætte: hvorfor har du aldrig givet mig et kram? Hvorfor har du aldrig grædt glædestårer, når jeg kom hjem efter en hård dags arbejde i marken? Hvorfor elsker du ham, drukkenbolten og horekarlen, mere end mig? Jeg opfører mig ordentligt. Jeg er din førstefødte! Det er mig, der er nummer et. Og hvad værre er, når han nu bliver genindsat som søn, skal han så til at arve igen og igen have en tredjedel af din, af MIN ejendom?

Det er retfærdige indvendinger, sønnen kommer med. De giver mening. Men ikke for faren. Alt mit er dit, søn. Jeg har ikke noget, som ikke er dit. Du har min opmærksomhed hver dag, for du er altid hos mig. Jeg ser dig og glæder mig over dig hver dag. Hver time. Hvert øjeblik. Jeg har givet dig alt, endda inden du begyndte at forsøge gøre dig fortjent til det ved dit hårde arbejde.

Og der slutter fortællingen. Vi får ikke sønnens svar med. Indser han, at alt i livet ikke handler om retfærdighed? Eller holder han fast i sin vrede over lillebroren og farens handlinger?

Vi kalder det fortællingen om den fortabte søn. Den kunne lige så godt kaldes fortællingen om de to fortabte sønner, for den ældste søn var lige så fortabt i sin vrede, i sin selvretfærdighed og i sin moralske overlegenhed over for broren. Begge brødre elsker ikke faren for det han er; deres kærlige far, men for det, han har: penge og ejendom. De vælger to veje til at få det: et frækt og upassende spørgsmål om tidlig arv, som belønnes, og det klassiske stræbsomme forsøg på at gøre sig fortjent til det.

Det er en fortælling om fortabte sønner. Og det er en fortælling om os mennesker, som på forskellig vis forsøger at finde vores vej i livet. Nogle af os vil ud og finde os selv, opleve verden, mærke

livet, væk fra alt det hjemlige og kendte. Bryder normer og grænser, hvis de føles besnærende. Tage afstand fra ordentlige og moralske storebrødre. Det er vores livsprojekt.

Andre af os vil blive ved det trygge og velkendte. Vi tager afstand fra oprør og alt den selvstændighedstrang. Vi længes mod de gamle dage, hvor alt var i faste rammer. Vi føler os endda nogle gange kaldede til at føle os bedre end de oprørske og selvstændighedssøgende lillebrødre. Bliver måske endda vrede på dem, for vi kæmper for retfærdighed og ordentlighed. Det er vores livsprojekt.

Vi kan godt prøve at putte os selv i en af de to kasser. Vi kan godt prøve at putte andre i en af de to kasser. Men det er nok ikke det, vi skal bruge mest tid på. ☺

Jesu pointe er, at der er mange måder at være fortabt på, mange måder, hvorpå man kan være langt væk fra Gud på. Man kan være det ved at leve et selvstændighedssøgende liv uden nogen som helst former for grænser. Man kan være det ved at leve et selvretfærdigt liv, hvor man netop holder sig inden for alle grænser. Man kan være det ved at stikke af fra Gud og gøre alt det, som ikke har med et kristent liv at gøre. Man kan gøre det ved at slide på kirkebænkene, bede vellykkede bønner, opføre sig ordentlig, vente på at Gud belønner én med det evige liv og føle sig bedre end alle kulturkristne. Og man kan være fortabt på mange andre måder, for der er mange måder at være langt væk fra Gud på.

Fortællingen om de to fortabte sønner er ikke en retfærdig fortælling, for der er så meget uretfærdigt i den. Det er en fortælling om nåde. En fortælling om en far, der giver begge sine sønner meget, utrolig meget, helt frit og gratis. En fortælling om en far, som tilgiver. Som fester. Som glæder sig. Som nærmer sig begge sønner, opsøger dem og på forskellig vis vil drage dem tættere til sig.

Gud er sådan en far. En far der aldrig stopper med at længes efter dem, som er stukket af fra ham, har glemt ham, svigtet ham, forladt ham, forbandet ham, droppet ham. En far, som aldrig stopper med at længes efter, at dem som egentlig kender ham, i hvert fald kalder sig kristne, også søger at bruge tid med ham, lære ham at kende, fordybe sig i hans nærvær, tale med ham mange gange dagligt.

Gud opsøger os, både os, der er stukket af fra ham, og os som egentlig lever tæt på ham, men ikke får brugt den nødvendige tid med ham. Han respekterer vores valg, for det gør en god far. Men han længes efter os, spejder efter os og forstår nok ikke helt, hvorfor vi vælger at leve vores liv, som vi gør.

Hvorfor leve væk fra ham, når der er meget bedre hos ham?

Hvorfor ikke lægge alt i hans hånd i stedet for at bære alting selv?

Hvorfor ikke stole på, at han har gode planer for os, når han er god?

Hvorfor ikke forsøge at tro på, at han kan tilgive alt, selv det vi ikke kan tilgive andre og os selv for?

Hvorfor ikke leve vores liv inden for hans gode rammer i stedet for at bryde alt ned?

Hvorfor ikke bruge mere tid på Gud i stedet for at spilde tiden?

Der kan sikkert gives gode, rimelige og retfærdige svar på de spørgsmål, og vi kan i fred, måske, bygge videre på vores livsprojekt. Men fortællingen om de to fortabte sønner prikker til os, udfordrer os, ja, opfordrer os til i stedet at fokusere på, at Gud er nådig, at han giver, at han tilgiver, at han har, ja, er en åben favn for os. En evig, kærlig og viis åben favn, som venter på, at vi kommer nær nok og sænker vores forsvar nok til, at han kan omfavne os. En kærlig far, som venter på, at vi dropper vores egne livsprojekter og lader ham være vores liv og glæde. For evigt.